

Uit wat wij thans vinden, blijkt, hoe het verstand of denkvermogen, hetzij dan bij intuïtie, hetzij dan door middel van redeneeren, die eigenaardige werking van ons kenvermogen is, waardoor wij de wereld leeren „verstaan“, leeren kennen in haar gronden en oorzaken, haar wezen.

Ook in haar laatste grond en diepte wezen.

Zelfs de eeuwige kracht en Goddelijkheid van den Schepper, kan den mensch door „denken“ over de wereld leeren verstaan. Immers de Schrift zegt: Want Zijne onzienlijke dingen worden van de schepping der wereld aan, uit de schepselen verstaan en doorzien. (Romeinen 1 : 20).

Ook de vaste ordeningen, waarnaar wij iederen dag denken, waarnaar ons kenvermogen gewoonlijk werkt, bij het vormen van begrippen, oordeelen en besluiten, zijn door onzen God gesteld.

„Bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt.“

Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt.
Psalm 130:4

Er is nog een weg, die tot kennis van God leidt, maar een weg die niet dan met de teedere schuchterheid mag worden ter sprake gebracht; we bedoelen den huiverigwekkenden weg tot kennis Gods, die door de diepte der zonde leidt.

Een eigen woord van Jezus kan terstond verduidelijken, wat we hier bedoelen is. Het is wat Jezus tot Simon Petrus zei: „dien zinnig vergeven wordt, die heeft weinig He!“.

Tegenover elander stelt Jezus met dat woord twee personen, enerzijds den hoogst eerbare burger van Nain, zijn gastheer Simon, en anderzijds een vrouw die in het stedeke voor een slechte vrouw, een publieke zondares bekend stond, en dit ook was. Bij meerder zonde was aan die vrouw meer vergeven, en teengevoel hiervan had zij meer lief. Den braven Simon daarentegen was bij mindere uitbreiding in zonde minder vergeven, en gevolg was dat hij minder lief had.

Is nu liefde voor den Christus een der rijkste bronnen, waaruit ons de levende kennis Gods toevoelt, dan was de weg van diepe zonde voor die publieke zondares, dank zij de meerdere vergeving, het middel om tot rijkere kennis Gods te geraken.

Wie enkel boekenkennis van God nastreeft, kan hier niet in komen, en zal dit krasse woord van Jezus nooit verkroppen kunnen. Wie daarentegen uit eigen zielservaring weet, hoe de warme, de koesterende kennis Gods het meest door de liefde voor God gevoeld en gedragen wordt, neemt dit woord van Jezus dankbaar aan, maar toch... hij huivert er voor.

Wat donkere wezen der zonde staat zo schril tegen den Heilige over, dat de ziel zich een oogenblik geweld aan moet doen, om er in te komen, dat een diepe weg van zonde een weg tot rijkere kennis Gods kan zijn.

En te schuchterder voegt het ons, dezen eerst stuitenden weg tot rijkere kennis Gods te bespreken, omdat ook in ons land, hier en daar, kleine kringen gevonden worden, die op satanische wijze dit woord van Jezus misbruiken, soms schandelijk het onder vier oogen uitspreken: „Ik had weer zo heerlijk gezondigd en kreeg toen zo zaligen vindingstijd!“.

Al zulk duivelsch zeggen is niets dan een lasteren van de Ontnimmers onzes Gods. Maar al noopt dit gruwzaam misbruik van Jezus woord ons tot de uiterste omzichtigheid, toch mag het hemelsch goed, dat in dit woord floerkert, daarom niet verdonkerd worden. Het is en blijft waar, dat meerdere zonde bij meerdere vergeving tot meerder liefde en daardoor tot rijkere kennis Gods kan leiden.

Het is alleen dit woord, dat ons den sleutel biedt tot de zaligspreek van den moordenaar aan het kruis en de belofte van Jezus, dat hij straks met Jezus in het Paradijs zou zijn.

Het is in den grond hetzelfde wat reeds David in Psalm 130 zong: Bij U is vergeving, niet indien, maar opdat Gij gevreesd wordt.

Het is uit de vergeving der zonde, dat de teedere aanbankelijkheid in den dienst des Heeren opkomt.

Zonde, vergeving, liefde, en uit die liefde kennis Gods, zijn de vier korallen in het één heilige snoer.

Eigenlijk rust heel ons Evangelie op deze erkenning, en wat een held des geloofs in vroeger dagen uitriep: *Felix culpa*, d. w. z. Er lag in den val iets heilrijks, — kan nooit geheel worden weggecijferd.

De engelen Gods kennen geen zonde, dus ook geen vergeving, dus ook niet de innige liefde die uit het vergetenissen ontvangen opkomt, en dus ook niet die rijkere kennis Gods, die uit deze inniger liefde gewonnen wordt. Ze staan er vreemd tegenover, en daarom zegt de apostel dat de engelen in dit mysterie als met najijver „pogen in te zien“.

Ongetwijfeld is de openbaring van het Wezen en de Dingen Gods, gelijk ze in het machtig werk der verzoening ons toekwam, veel rijker, veel teelder, veel aangrijpende dan de eerste openbaring in het paradijs.

De genade, de barmhartigheid, de ontferming onzes Gods voor den zondaar gunt ons een blik in het vaderhart, gelijk die buiten zonde ons nooit zou zijn ten deel gevallen.

De kennis Gods, die we in en door Christus ontvingen, gaat zeer verre alle overige Godskenntnisse te boven; en toch... alleen door de zonde wordt in de Schrift de zending van den Zoon tot deze wereld gemotiveerd.

Alle diep ontroerde zielsuiting van liefde voor God in oud en nieuw testament is een trillen van het hart bij de zalige ervaring, dat de knecht en de dienstmaagd des Heeren van zonde geheiligd en uit ellende gered zijn. En immers noch die verzoening en heiliging, noch die redding uit ellende ware denkbaar geweest, indien de zonde der wereld niet overstromend had.

Nu nog bespreekt het telkens weer, hoe de koele sympathie voor God, die bij onbekeerden vindt, juist daarin van de innige verkleefheid der verloren aan hun God verschilt, dat de onbekeerden altoos buiten de zonde rekenen, en de verloren daarentegen altoos juist van de kennis der ellende uitgaan, om dank zij die kennis der zonde tot de kennis van hun God op te klimmen.

Op het zuiverst werkt de liefde voor God, buiten zonde om, bij Gods engelen; en toch, hoe heerlijk hun liefde voor God ook zij, ze is een andere, ze is een mindere liefde dan die van den gereden zondaar voor zijn God en Zaligmaker.

Het staat niet aan ons, te zeggen, hoe de openbaring zich ontwikkeld zou hebben, zoo Adam niet gevallen en Christus niet gekomen was; maar vast staat dat de rijkere kennis van Gods grenzenloze barmhartigheden voor ons het hoogste is, en dat deze hoogste kennis Gods rechtstreeks met den ondergang van het paradijs in zonde en ellende samenhangt.

Dit nu gaat ook persoonlijk door.

Voor al thans wordt van de kennis der zonde door tal en tal van wie zich Christenen noemen, nauwelijks werk gemaakt. Vroom opgevoed, zijn ze niet ingebroken in openbare zonde. Daarom drukt de zonde hen zoo niet. Dienstgevoel sleet de behoefte aan verzoening in hun kringen uit. Het Kruis spreekt hun heel anders toe. Hun Christendom is meer een Christendom van hooge idealen en van heilige werken. Doch het droef gevolg is dan ook, dat de mystieke, innige, koesterende liefde voor God bij hen afneemt, en dat het „welsalig bij wiens zonden zijn vergeven“, gewaag van zijn zieleheid, die hun vreemd bleef.

En tegenover de zonden staan dan die anderen, die, diep in de kennis der zonde ingeleid, hetzij door een inleven in Gods wet, hetzij door dien God hen in zonde losliet, eindelijk tot staan kwamen, den smachtenden dorst naar verzoening in zich voelenden opkomen, en nu, die verzoening gevondende hebbende in hun Heiland, tintelen in de ziel van lof en aanbidding voor de ontfermingen des Heeren, hun liefde voor den God van grondeloze barmhartigheid steeds sterker in zich voelen aangevuurd, en juist naar de grootere mate van hun zonde, tot een veel rijker mate van gemeenschap met den Vader in de hemelen en van de kennis van zijn heiligen Naam doordringen.

Daar behoefte volstrekt niet altoos een ruwer uitbreken in zonde achter te liggen. Dieper inzicht in de gewone zonde kan, gelijk bij Luther, even sterken drang naar verzoening doen opkomen. Maar toch blijft het, dat onder alle apostelen Paulus uit die liefde van den gereden het luidst jubelt, juist omdat hij, die de gemeente Gods vervolgde had, zich voelde als de ergste der zondaren.

En zoo blijft het nog waar, dat zoo iemand uit diepen val in zonde tot volle oprechte bekeering kwam, de dorst naar verzoening en zoo ook de dank der liefde voor die verzoening, bij zulk een een intensiteit bereikte, die verrassend warm en weldadig aandoet, zoo zelfs dat ge soms hem zijn warmte van innerlijk leven kunt benijden.

Zullen we dan zondigen, opdat de genade, en daarmee de liefde en de kennis Gods meer der worde?

Dat zij verre.

Reeds die vraag te doen is diabolisch. Wie dat vraagt heeft God niet lief. Hij hoort de liefde Gods in het aangezicht.

Maar wel ligt er dit in, dat het voor elk kind van God geraden is, meer en dieper in de zonde van zijn hart in te leven; over zijn verborgen zonde niet heen te werken; de rijkere verzoening telkens weer op heel de breedte en lengte van de zonde van zijn hart toe te passen; en zoo steeds meer aan zijn eigen hart het te gevoelen, hoe eindeloos veel hem te vergeven was, en vergeven is.

Tweeërlei weg is hier.

De een verkleint zijn zonde; is geraakt als hem zijn schuld wordt aangezegd; wil er niet van hooren, dat hij aan zoo veleer schuld staat; hij houdt zich op, en voelt zich als een heilige.

Dat nu is de weg, om zijn zonde toe te deken; niet naar verzoening te dorsten; niet voor verzoening en liefde te danken; en dien ten gevolge van de kennis Gods verre te blijven.

Maar er is ook een andere weg, die der verzoening leidt. Op dien weg wantroeft Gods kind zichzelf; dankt als men hem op zonde wijst; onderzoekt steeds nauwer zijn hart, zijn verleden en zijn tegenwoordig zielebestaan; en zoo is er telkens nieuwe behoefte aan verzoening, nieuwe blijdschap in ontvangen vergeffenis, meerder liefde voor den Ontfermer, en zoo een steeds dieper doordringen in de kennis van zijn God en Zaligmaker.

En dan dit nog.

Wie als Christen Simon den Phariseër nabootst en zich zelve groot houdt die kan het niet zetten dat de „zondares uit de stad“ door Jezus wordt voorgesproken. Er is dan de hoogte van eigen heilighedegevoel, die de ontferming met den verloren zoon die terugkeert, niet plaatsen kan.

Als ge daarentegen, door zelf dieper in uw zonde in te leven, u klein voelt en elken dag zelf uit den beker der verzoening drinkt, dan leeft ook in uw hart iets op van de vreugde bij de engelen Gods over een zondaar die zich bekeert, en die groter is dan de vreugde over de negen en negentig die de bekeering niet van noode hebben.

En dat toch is het Evangelie!

Amsterdam, 30 October 1903.

Bidstond voor de Vrije Universiteit.

Het verslag, dat Prof. Geesink ons zond van de rede door hem gehouden bij de bidstond voor de Vrije Universiteit, luidt aldus:

Wanneer het hart tot spreken dringt kan de mond op den duur niet zwijgen, vooral wanneer die drang des harten niet slechts uit innerlijke ontroering, maar ook uit besef van roeping en plicht ontstaat. Wij kennen dezen drang des harten uit eigen ervaring wanneer wij onze naasten hooren belasteren of Gods Naam hooren ontheligen. Wij moeten dan tegenspreken, ook al zijn daar bezwaren aan verbonden; ook al menen de „binnenprekers“ om maar liever te zwijgen, en al raadt de vrees, die slechtste aller raadgeefsters, om maar oogluikend te doen of we niets hebben gehoord. Dan, met veel rijker tinten en frischer kleuren, dan wij, op grond van eigen ervaring, dezen drang des harten kunnen schetsen, wordt hij ons uitgebeeld in dat woord van Jeremia, wat wij vinden in het ge. vers van het 20ste hoofdstuk zijner profetieën:

Dies zelde ik: Ik zal Zijner niet gedenken en niet meer in Zijnen naam spreken; maar het werd in mijn hart als een brandend vuur, besloten in mijne beenderen; en ik bemoeide mij om te verdragen, maar konde niet.

Om door de overdenking van dit schrift-

woord, in dezen bidstond voor onze Vrije Universiteit, gestemd te worden tot een spreken met onzen God, een bidden uit den drang des harten, willen wij het stellen in het licht van de levensomstandigheden, waarin Jeremia verkeerde toen hij het sprak; om daarna te herinneren hoe uit een overeenkomstigen drang des harten onze Vrije Universiteit is geboren en voortleeft tot op dezen dag.

Het karakter van Jeremia's werkzaamheid in de laatste jaren van Israël's eerste periode, die met de ballingschap in Babel afsluit, wordt reeds gekend uit het verhaal zijner roeping. In heilig visioen raakt de hand des Heeren zijn mond aan, en legt hem Zijn woorden in het hart. En dat woord des Heeren is: als een vuur, als een hamer, die een steenrots tot morzel slaat. (Jeremia 23 : 29) Jeremia's taak zal dan ook allereerst zijn, om uit te rukken en af te breken, te verderven en te verwoesten.

Juda en Jeruzalem moeten er onder. Om hun afgoderij en sociale ongerechtigheid onder de oordeelen Gods. Een zware taak voor den fingevoeligen, den teerhartigen, die zijn land en volk lief heeft, ook al is hij ontroerd bij al de zonden die hij aanschouwt.

Zeker, Jeremia heeft ook te spreken van „bouwen en planten“, van Israël's herstel, van de dagen des „nieuwen verbonds“, waarin de Heere zijn wet zal geven in hun binnenste en die schrijven in hun hart (Jeremia 31 : 33); waarin niets meer uitgegrut, noch afgebroken zal worden in eeuwigheid (h. 31 : 40). Maar de vervulling van dit deel zijner profetie ligt nog in de verre toekomst.

Eerst komt het oordeel.

Laat u tuchtigen o Jeruzalem!

En dat oordeel staat voltrekken te worden. De Heere staat gereed. Hij is „wakker“ om zijn volk te tuchtigen.

Daarom schouwt de ziener bij het visioen dat met zijn roeping gepaard gaat „anandelboom“ (h. 1 : 11). De „wakker“ heeft deze boom in het Hebreuwsch, wijl hij van alle vruchtboomen in het oosten, het eerst bloeit, het eerst uit den winterslaap ontwaakt, en dus onder de, in de lente ontwakende, boomen is, wat is, onder de in den morgen ontwakende huisdieren, de haan.

En ook wie het zullen voltrekken is bepaald. Daarom schouwt Jeremia: Een zledende pot, welks voorste deel tegen het noorden is“ (h. 1 : 13). Uit het noorden zullen zij straks in het land vallen, die volkeren uit het oosten, onder wie het kwaad tegen Juda reeds wordt gebrouwen; dat kwaad dat reeds kookt en ziedt.

Met name onder Jokim, den tweeden koning na den godvruchtigen Josia, die zoo tragisch omkwam in den slag bij Megiddo, wordt de taak van Jeremia zwaar. Onder Jokim zal Jeremia zijn woord, in h. 20 : 9 ons bewaard, hebben gesproken.

Zonder nu in het minst zijn: „Ik zal niet meer gedenken, en niet meer in Zijnen naam spreken“, zedelijk goed te keuren, kunnen wij het toch zieliukdij verklaren.

Jokim doet, wat kwaad was in de oogen des Heeren, en het volk gaat voort zijn weg te verderven voor zijn God. Maar, de anandelboom bloeit; de pot welks voorste deel tegen het noorden is, ziedt. Nog eenige jaren en Nebucadnezar, de koning van Babel, maakt Jokim tot zijn vasal. Drie jaren later zal hij hem met vele burgers gevangelijk wegvoeren naar Babel.

En nog vóór deze rampen komen, moet Jeremia zijn prediking van afbreken en verderven doen hooren.

Op allerlei wijzen, in beeld en woord, al willen ook de mannen van Juda en de inwoners van Jeruzalem niet naar hem luisteren, zich niet laten waarschuwen.

In Jeremia 18—20, welke hoofdstukken een geheel vormen, wordt ons dat beschreven.

Op zekeren dag moet de profetie een pottbakker gadeslaan bij zijn arbeid (h. 18). Zien hoe deze maakte „een werk op de schijven“. Hoe hij bewegend met zijn voeten de onderste en daardoor tevens bewegend de, met een spil aan deze verbonden, bovenste schijf, uit, de daarop om de spil draaiende, leemklomp met zijn hand vormt potten, schalen, kruiken en schotels. Zien, hoe als een pot of kruik mislukt, de man ze weer saamdrukt tot een klomp en van nieuws begint „tot het werkstuk recht is in de oogen des pottbakkers“.

Maar als nu straks Jeremia, na in de bedrijvige werkplaats in het dal, „s Heeren Woord“: Zou Ik niet gelijk deze pottbakker met U kunnen doen o huis Israels! Ziet, gelijk leem in de hand eens pottbakkers zijt gij in Mijne hand! — te hebben vernomen, opgaat naar Jeruzalem en Jehova's bedreigingen en beloften verkondigt, wil het volk niet naar hem hooren, is spot en vergifzigen zijn deel. Alleen met zijn God, ontstoken tegen zijn volk, in heftige passie smeekend van Jehova over zijn tegenstanders het kwaad, zal toen de gedachte zijn opgekomen in zijn ziel: „Ik zal Zijner niet meer gedenken en in Zijnen naam spreken“.

Maar Jeremia kan dat niet.

Hij vermag niet te zwijgen; de ontroering over het hooren van den God Israels is te groot; het besef zijner roeping klemt te sterk; zijn hart dringt hem te spreken.

Straks profeteert hij weer opnieuw.

Hij moet loopen een aarden kruik en met die kruik in de hand, in gezelschap van eenige oudsten en priesters, af dalen in het dal des zoons van Hinno, (h. 19).

In dat dal, overschaduwd door het geboomte, ligt het Tofth.

Een helische plek van gruwel en afschuw, wijl daar eens de kinderen levend werden verbrand tot een offer aan den Moloch. Jeremia moet hier spreken het woord dat God in zijn hart heeft gelegd.

Het woord van hoe de dagen zullen

komen, waarin deze plaats „Moorddal“ zal heeten; van, dat het volk er zal vallen door het zwaard des vijands en de onbegraven lijken tot spijs zullen wezen van vogelen en wilde dieren. Dan moet hij voor de oogen der oudsten en priesters verbijzelen de aarden kruik, als zinnebeeld der verbreking van volk en stad.

En als hij straks dit woord van verbreking ook in de voorhoven van Jeruzalem's tempel aan het volk doet hooren, ontstaat er op deze prediking van den boetprofeet beroering en opschudding. Pashur, het hoofd van de tempelpolitie, gaat er zich mee bemoeien. Hij laat Jeremia grijpen, geeselen, in het blok zetten in een der poorten van den tempel (h. 20).

Na een dag van ontroering brengt Jeremia een nacht van smart en zielestrijd door. Weer komt de gedachte op in zijn ziel: Ik zal Zijner niet gedenken en niet meer in Zijnen naam spreken.

Maar Jeremia kan dat niet.

De drang des harten, de profetische drang is hem te machtig.

Als Pashur hem den volgende morgen uit de gevangenis ontslaat, kondigt hij dien tempelvoogd in den naam des Heeren zijn schrikkelijk lot aan. „Magor-missabib“, d. w. z. „Schrik-random“, zal weldra een naam voor Pashur zijn, bij de verschrikking die hij om zich zal aanschouwen en zelf ondervinden, als de Heere Jeruzalem in de hand des Konings van Babel geeft.

Maar nu ook is Jeremia's kracht ingezonken.

In de eenzaamheid klaagt hij voor het oor van zijn God zijn bitter lijden.

Zeker, door voortaan te zwijgen zou hij daaraan ontkomen en daarover heeft hij ook wel gedacht. Maar, zoo spreekt hij tot den Heere, zeg ik dan: Ik zal Zijner niet gedenken en niet meer in Zijnen naam spreken — dan wordt het in mijn hart als een brandend vuur, besloten in mijne beenderen; en ik bemoeide mij om te verdragen, maar konde niet.

Dit woord van Jeremia herinnert aan dat van David, uit den 39sten psalm: „ik zeide, ik zal mijnen mond met een breidel bewaren, ik zweeg van het goede, maar mijn smart werd verzward. Mijn hart werd heet in mijn binnenste en vuur ontbrandde in mijne overdenking; toen sprak ik met mijne tong.“

Als ik, zoo bedoeld Jeremia, niet uitspreek het woord, dat Gij, mijn God, mij in het hart hebt gelegd, wordt dat woord in mijn hart tot een brandend, een verterend vuur. Het dringt en perst en slaat uit naar buiten. Het werkt op heel mijn organisme. Het is of dat vuur-woord uit het hart in mijn beenderen dringt, er het merg verzengend. En dat vuur-woord, dus besloten te houden in mijn beenderen, — te vergeefs mat ik er mij mee af; het is niet uit te houden.

Ik bemoeide mij om te verdragen, maar konde niet.

Uit een overeenkomstigen, machtigen drang des harten nu, is ook onze Vrije Universiteit geboren en leeft zij voort tot op dezen dag.

Zeker, daar is verschil tusschen Jeremia en ons.

Verskil in roeping. Daar de eigenaardige roeping tot het buitengewone ambt van profet, met haar visioen en inspiratie; hier het schenken langs gansch gewonnen weg van het inzicht dat het moest en hoe het moest en de beziening voor wat dan moest.

Verskil ook in doel. Daar, bij Jeremia, allereerst en schier uitsluitend om uit te rukken en af te trekken en te verstoren en te verwoesten, en eerst in de tweede plaats om te bouwen en te planten; hier, bij ons dat positieve juist allereerst en dat negatieve in de tweede plaats.

Verskil verder ook hierin, dat voor Jeremia, krachtens een bijzondere openbaring, de ondergang van land en volk vaststaat; en dat wij, in de goede gunste onzes Gods, op de voortdurende van ons volksbelang nog mogen hopen.

Verskil eindelijk ook in levenslot tusschen Jeremia den martelaar en ons, die om onze Vrije Universiteit waarlijk geen plaats in een, tot op dezen tijd bijgewerkt, martelaarsboek zullen verkrijgen.

Maar, bij al deze verschillen toch ook overeenkomst.

Immers als aan Jeremia's spreken voor de zaak van zijn God, waren en zijn ook aan het spreken voor den naam des Heeren in en door onze Vrije Universiteit bezwaren verbonden.

Waarlijk „geen offers om niet“.

Geldelijke bezwaren, en dat juist omdat, het vele wat noodig is, op enkele uitzonderingen na, moet komen en kwam van hen, die over weinig hebben te beschikken.

Bezwaren, thans wel niet meer, — de tijden zijn veranderd, — maar vroeger, door de oudere, de eerste generatie, ondervonden in smaad en bespotting bij het geleerde en ongeleerde publiek. Bezwaren, door heel de eerste en oudere generatie onzer studenten ondervonden in het uitruilen van een bijna zekere maatschappelijke toekomst bij een studie aan de Overheidsuniversiteiten, voor een minstens twijfelachtige aan de Vrije. Bezwaren, wel niet aanwezig voor onze theologanten, maar nog altijd zich opdoende, met name voor onze juristen en tot op zekere hoogte ook voor onze literatoren, in het uitsluitend gebonden zijn van den „effectus civilis“ aan de examinateur der Overheids-Universiteiten.

Overeenkomst tusschen Jeremia en ons verder ook hierin, dat wij met onze Universiteit wel niet allereerst en uitsluitend, maar toch wel degelijk op uitrukken en afbreken, op verstoren en verwoesten uit zijn, en wel van die wereld- en levensbeschouwing welke, opgetrokken op den grondslag der on- en tegen-christelijke beginselen, aan onze Overheids-Universiteit en de heersche in de daer aan de zonen

van ons volk wordt ingeprent. En daarbij hebben wij ook de taak thetisch te arbeiden; ook te bouwen en te planten.

Te bouwen, op den grondslag der gereformeerde beginselen d. w. z. de voor ons meest zuivere christelijke, gansche systemen van wetenschappen, die op hunne beurt weer moeten ingevoegd in een volledig systeem van christelijke wereld- en levensbeschouwing, waarin ieder kind des Heeren de zijne in beginsel moet herkennen.

Te planten, voort te planten, te propageeren onze wetenschap, mocht het zijn, ook buiten de grenzen van ons Vaderland.

Overeenkomst tusschen Jeremia en ons, ook in ons isolement.

Het grootste deel van ons volk heeft zijn geloof in den God der Schriftuur en aan de Schriftuur van dien God verloren. De Roomschen, die met ons wel knielen voor den Drieëenigen God en voor wie de Schrift gezag heeft, staan, bij wat verder tusschen hen en ons in geschied ligt, te ver van ons af, dan dat wij met hen of zij met ons hier kunnen saamwerken.

De eenheid der natie is inzake de religie gebroken.

Maar droef is daarbij vooral, dat ook nog bij wat met ons in zake de religie één is, zooveel niet met ons optrekt, ja ons tegenstaat. En het allerdroefvste is, dat dit ook nog geschiedt bij wie zelfs kerkelijk met ons saamleven, gelijk uitkwam in het treurig verloop der onderhandelingen over „de eenheid van opleiding onzer theologanten“, op de laatst gehouden generale Synode te Arnhem.

Overeenkomst eindelijk tusschen Jeremia en ons, in den drang des harten waaruit hij sprak en dien waaruit onze Universiteit is geboren en voortleeft tot op dezen dag.

Hare stichters waren ontroerd toen zij hadden ingezien, hoe de Naam des Heeren, de Openbaring van onzen God, aan de Universiteiten werd misbruikt. Misbruikt, door Theologen die systematisch het gezag der Openbaring ondermijnden. Misbruikt door literatoren en juristen, natuurkundigen en medici, die haar lieten liggen bij hun onderzoek naar de kennis der geestelijke en stoffelijke wereld; met haar gegevens niet rekenden. Ons volk had het eerst aan de, voor den Schriftgevoelige wrange vruchten, die de Universiteiten, in een groot deel harer theologanten, kweekte, bij intuïtie gezien, hoe onbruikbaar deze kweekplaatsen voor hen waren. In wat bange zielestrijd de jonge man van gereformeerden huize kan geraken, die aan de Overheidsuniversiteiten Theologie gaat studeren, is nog onlangs aangewezen door onzen Bavinck in zijn inaugurele rede aan onze Universiteit: „Godsdienst en Godgeleerdheid.“ Maar dat het kwaad nog veel dieper zat; dat de heersche richting van ons Hooger Onderwijs vlak tegen de Christelijke, de Gereformeerde waarheid inging; heeft men eerst verstaan, toen de vaderen onzer Universiteit het met de stukken bezagen.

Ook aan onze Overheidsuniversiteiten toch heerscht een het denken beheerschend gezag. Het gezag van het woord.

Maar van het woord, der „goden dezer eeuw.“

Het woord van Darwin en Spencer, van Kuene en Wellhausen, straks weer van Hegel, nog zelfs van Lombroso.

En nu kwam het er op aan, tegenover dit gezag van het woord, van het woord der „goden dezer eeuw“ — van wie Da Costa zoolen Groen hem herinnerde — met het oog op de velen onzer medeburgers, die reeds onder hun bekoring waren — wel wat optimistisch zong: „Zij zullen ons niet hebben!“ — weer in de plaats te stellen het gezag van het Woord van Jehovah, den God van Israël, Wien wij aanbidden als den Eenigen en Waarachtigen.

Toen klemde bij onze stichters het gebod op de ziel, en uit den machtigen drang des harten werd geboren onze Vrije Universiteit.

Wat op den 20sten October van het jaar 1881 in het koor onzer Nieuwe kerk op den Dam werd gesproken, was „een kreet van het hart“, die door ons Gereformeerde volk werd verstaan. Waarin het beluisterde wat leefde in hun eigen hart.

En die drang des harten is sedert niet afgenomen; wij moeten spreken; en wat bedenkingen of al opkomen, en wat bezwaren of zich al opdoen, de drang des harten doet er over triomfeeren en doet ons blijven spreken.

Spreken tot heel ons volk; spreken tot onzen God.

Na het zingen van de twee eerste verzen van den 39sten psalm, gaat daarop Dr. Geesink voor in het gebed.

Gezinsverpleging.

Het kind hoort in het gezin.

Wat voor de plant licht en lucht, water en aarde is, dat is voor het kind de omgeving van het huiselijk leven, de omgang met broeder en zuster, de teedere zorg der moeder, die wijze tucht van den vader.

Daarom ging ons protest steeds uit tegen het verplegen onzer wezen in de kazernes, genaamd „weeshuizen“. Voor den socialistischen toekomststaat mogen zulke generale opvoedingsgestichten, waar allen over één kam geschorren worden, het ideaal zijn, de ware paedagogiek vraagt voor elk kind een speciale verzorging, die alleen in het gezin te vinden is. Niet een weesmoeder en vader, die een honderdtal jongens, liefst gescheiden van de meisjes, te dresseeren hebben, maar een eigen pleegvader en moeder, en een gezin, waar men weer broeders en zusters vindt, is voor onze wezen eisch. Zij derven reeds het beste wat God op aarde aan het kind schenkt, de liefde hunner ouders. Waar kerk of gemeente de taak van hun verzorging overneemt,

daar moet weesde kind waar ze iet ouders terug.

Er is re beginselen veld winnen bestuur van heeft, in ho het gezin daarover bi (zie de Tele we het volg

Aan den G van het Bar in hoeverre mogelijk is.

Dat ons t verpleging v acht, blijkt. Inrichting vo en de niet z in art. 59, t verpleging d zijn afgeweke

Aan den a gestichtverpl stellig niet v voorschrit tot zonden wetig

De argum van beide at ze te moeten werden zij w nochtans de overtuiging t wil het zijne vullen, de be beide wijzen i het goede in zien, dat na onthouden w wij niet alleer heeft geen e tot het eeno was het de tot de beste leiden moest.

Veel meer schen de beid aan op het elk concreet met de bijzon met zijn ges karakter en digheden, di bepalen moet behoefte best het zeker op het kind. En of andere ver nochtans de daarin gedure ziging te bre digheden die is, dat de ged

Wat wij d is volledige v meenen dat het kind ge oogenblik bez Zoolang art. 5 ning op het dachheid bli niet dan bij worden verple gingswijze der over die Inn dat wij voor weeshuis deze reeds hare su

Zoals u t bestuurt in de derzoek naar is aan te bre meente instell derzoek zal o art. 59 omvat zijn, zullen w goedkeuring d dien zin een

Zoals me tusschen de geen keuze t dat men wi ten einde me ook in het g

Dat is de dien wij me groeten.

Onze tere asche weekla wegens zijn belijdenis d zijn lasteren door Pater l partje overg juist erkend.

Hiervoor i Toch trac missionarissen nog te dekke die in waarh

Te Surina kling, hebbe niet met de de Hernhutte meerde belij voor deze p tisme is zoo eigenlijk niet belijden.

Indien dit hieruit allee polemici noo protestant ze steeds er l welke prote Maar ook in uitvlucht is, dat de H punten precie formeerde K hutters nooit bezeten, zoo meerde Kerl Spangenberg kuhn, die zel staan op l Trouwens, d